

2026-07-02
Ju2026/01678**Justitiedepartementet**Brottsförebyggande rådet
Box 1386
111 93 Stockholm

Uppdrag till Brottsförebyggande rådet om kulturens roll i det brottsförebyggande arbetet

Regeringens beslut

Regeringen ger Brottsförebyggande rådet (Brå) i uppdrag att belysa kulturens roll i det brottsförebyggande arbetet och i arbetet för att förebygga våldsbejakande extremism. I uppdraget ingår även att ge exempel på hur kultur kan åskådliggöras i den byggda miljön för att stärka det trygghetsskapande och brottsförebyggande arbetet. I detta avseende kan erfarenheter hämtas från det pågående uppdraget till Brå och Boverket att stärka arbetet med trygghetsskapande och brottsförebyggande åtgärder i den byggda miljön (Ju2026/00245). Brå ska inom ramen för uppdraget även verka för att fler delar av den kommunala förvaltningen ska bidra i det brottsförebyggande arbetet, som exempelvis kultur- och fritidsförvaltningar.

Brå ska inom ramen för uppdraget inhämta kunskaper och erfarenheter från berörda myndigheter såsom exempelvis Myndigheten för kulturanalys, Statens kulturråd, Riksantikvarieämbetet, Riksarkivet, Boverket och andra myndigheter i Rådet för levande städer, kommuner, kulturutövare, det civila samhället och andra relevanta aktörer.

Vid genomförandet av uppdraget ska Brå beakta ett funktionshindersperspektiv. Uppdraget ska redovisas till Regeringskansliet (Justitiedepartementet) senast den 16 december 2027. Brå ska löpande hålla Regeringskansliet informerat om arbetet med uppdraget.

Bakgrund

Kulturens betydelse och potential för den yttre säkerheten och samhällets sammanhållning och motståndskraft i kris och krig har på senare år

aktualiserats bland annat i ljuset av erfarenheterna från krigets Ukraina. Kultur kan också ha betydelse för den inre säkerheten, som kraft för att förebygga brottslighet och extremism, inte minst bland unga.

Kultur och kulturarv spelar en viktig roll för samhällets motståndskraft. Den totala offentliga finansieringen sker genom samtliga offentliga aktörer – staten, regionerna och kommunerna. Många verksamheter inom kulturområdet drivs av civila samhällets aktörer. Redan idag kommer den brottsförebyggande kraft som finns hos kulturen till uttryck i många olika sammanhang. Som exempel kan nämnas kulturskolan, som är en viktig mötesplats för barn och unga från olika delar av samhället, och Fritidskortet, som regeringen införde hösten 2025 i syfte att främja barns och ungas aktiva deltagande i idrott, kultur, friluftsliv och föreningsliv i gemenskap med andra. Ökade möjligheter för barn och unga att delta i strukturerade fritidsaktiviteter som leds av trygga vuxna kan motverka risken att begå brott eller utöva annat normbrytande beteende.

Regeringen presenterade i april 2026 lässtrategin Sverige – Ett läsande land, En lässtrategi för Sverige 2026–2031 (Ku2026/00412). Strategin lyfter bland annat fram läsförmågans betydelse för demokratin i beredskapssyfte och som motståndskraft mot desinformation. Även biblioteken har en viktig roll i tider av kris. Av bibliotekslagen (2013:801) framgår att biblioteken i det allmänna biblioteksväsendet ska verka för det demokratiska samhällets utveckling genom att bidra till kunskapsförmedling och fri åsiktsbildning.

Kriminalvården delar årligen ut statsbidrag till organisationer som bedriver ideell verksamhet för att stödja återfallsförebyggande arbete och återanpassning. Bland de organisationer som erhåller detta statsbidrag finns det flera aktörer som erbjuder kulturella aktiviteter såsom exempelvis sång- och musikskapande, drama och skrivarcirklar.

Många kulturverksamheter har betydelsefulla sociala och inkluderande effekter som ännu inte fullt ut har dokumenterats. Det finns flera exempel på initiativ som kan ha haft ett bredare socialt och inkluderande syfte, samt som bidragit till och också varit ägnade att förebygga brott.

Skälen för regeringens beslut

För att kulturens brottsförebyggande roll ska kunna användas fullt ut måste kunskapsläget förbättras. Därför ger regeringen Brå i uppdrag att belysa hur

kulturen bidrar som en kraft i det brottsförebyggande arbetet och i arbetet mot våldsbejakande extremism. Det kan exempelvis handla om hur kultur kan bidra till en meningsfull fritid eller hur verksamheter inom olika konstformer kan bidra till dialog och reflektion kring brottslighet och risker för radikalisering. En särskild fråga att belysa gäller hur kultur kan bidra i det återfallsförebyggande arbetet med barn och unga som avtjänar straff inom Kriminalvården eller Statens institutionsstyrelse.

Eftersom en stor del av kommunens verksamheter kan anses vara brottsförebyggande eller trygghetsskapande är det viktigt att även de delar av kommunen som inte arbetar direkt brottsförebyggande är delaktiga i det brottsförebyggande arbetet, utifrån sina verksamheter. Brå ska inom ramen för uppdraget därför även verka för att fler delar av den kommunala förvaltningen ska bidra i det brottsförebyggande arbetet, som exempelvis kultur- och fritidsförvaltningar. Det kan t.ex. handla om att sprida goda exempel på hur fler delar av kommunen kan bidra till brottsförebyggande insatser, liksom i arbetet med lägesbild och uppföljning.

I Sveriges stöd till Ukraina ingår en rad insatser för att försvara och återbygga landets kultur och kulturarv. Det pågår också ett arbete med att tillvarata kulturens roll och betydelse i vår egen svenska beredskap. Regeringen har bland annat utsett Riksarkivet och Riksantikvarieämbetet till beredskapsmyndigheter. Det finns anledning att belysa om det finns erfarenheter från arbetet med kultur och den yttre säkerheten som också är relevanta för arbetet med kultur och den inre säkerheten.

På regeringens vägnar

Gunnar Strömmer

Mimmi Börjesson

Kopia till

Statsrådsberedningen/SAM

Socialdepartementet/HC, SOF

Finansdepartementet/OFA/K

Kulturdepartementet/KKM, SNA

Landsbygds- och infrastrukturdepartementet/SPN, BB

Boverket

Myndigheten för kulturanalys

Polismyndigheten

Riksarkivet

Riksantikvarieämbetet

Statens kulturråd

Ideell kulturallians